

IÑAKI ALKAIN
ANTONIO ZAVALA

GERRATEKO IBILLERAK - II

IÑAKI ALKAIN, ANTONIO ZAVALA

GERRATEKO IBILLERAK

(III)

**Oharra: 'Gerrateko Ibillerak' 3
tomo dauzka. Kasimiro Aginagaren
aipamenak III.goan daude**

AUSPOA LIBURUTEGIA

1981

Azala: Gudari-talde bat, Bizkai'ko mendietan, 1937 urtean. Jose Estornes Lasa'ren artxi-botik.

**Oharra: 2018an Hauspoa
argitaletxeak edizio berria
argitaratu zuen euskara batuan**

© Auspoa Liburutegia (Tolosa - Gipuzkoa)
Inprimatzaille: Itxaropena, S. A. - Errikobarra kalea, 2 - Zarautz
ISBN 84 7158-092-6
Depósito Legal: S. S. 403/81
Septiembre 1981

.../... Ni negartsua ez izan arren, denbora-puska batean seaskan dagoan aurtxo txiki batek bezela egin nuan negar, bañan guzia alperrik nere buruari onela esanaz:

— Nere lagunik onena betiko galdu diat!
Nere lagunik onena betiko galdu diat!

Bañan ostera nere beste lagunetara korrika. Gizagajoak an zeuden, burni-bide artatik berengana ni noiz azalduko nintzan zaleturik.

Allegatu orduko, or asi zitzaizkidan danak:

— Iñaki, bizi al aiz? Bizi al aiz?

Ikusi baitzuten zinbuluka eta tiro tartean burni-bidera nola jetxi nintzan. Danak, zauriturik edo illik nintzala uste zuten, bañan ez nuan arramaska txiki bat ere.

Bitan batek izaten omen du suertea, eta orduan neri tokatu, bañan oso naigabetua benetan. Onela esan nien:

— Motellak, artzai bat galdu diagu.

Oso gaizki ibilli giñan bidean andik ateratzen, oso leku txarrean geunden eta. Bañan, biderik txarrena iñor il eta eritu gabe igaro genduanean, or gelditu gera gereiztegi baten azpian itxogin-aldi bat egitearren; eta beste aldera, berriez, atzeko aldean zeuden asturianoai bagoazela dei egitearren.

Bezperan, Orendain'go **Labaka, gerra asi baño len Usurbil'ko baserri batean morroi zegoana**, oso mutil apala eta bikaña, asturiano oiek, deskuidatu egin zirala, bañan gizagajoa atzeko aldetik ederki zulatu zuten. Neronek sartu niz-

.../...

kion ostera sabelera, tiroak aterata zeuzkan es-teak.

Nik ez nuan uste geiago bizirik ikusterik mutil ura. Bañan oraindik ere bizi da baserri batean, bere errian, bere emazte eta seme-alabakin. Sarritan alkartu izan oi gera Tolosa'ko ganadu-plazan. Oso sana da.

Lagunai ni etorri bitartean an lasai egote-ko esanik, joan naiz asturiano oietara, badaezpada ere pañuelo txuri bat eskuan detala.

Bi edo iru itz egin nituan ango buru zegoa-narekin, eta ostera nere lagunetara korrika. Bi-dean ninjoala, or ikusi nuan bederatzi abioi aundik lau edo bost bonba nola bota zituzten, eta nere artean esan ere bai:

— Nere lagunak etzizkiaten urruti.

Ez nintzan oker ibilli. Oraintxe berengana ia allegaturik nintzala, or agertu zait Azkoiti'ko Sodupe, oso mutil jatorra, esanaz:

— **Alkain, Alkain! Erdi-erdian sartu zigutek. Ni aidean bota nitxiok, bañan ez diat ezer. Beste iru lagunak txiki-txiki eginda utzi dizkik.**

Bereala joan naiz. Meta belar antzeko zulo bat zan zulo ura. Alako zulo egokia ikusita, an jarri ziran lau lagun aiek, eta erdi-erdian bonba sartu alajañetan.

Naiz gerritik erdi moztua izan, Kasimiro
(*) **Arrillaga, usurbildarra, bezperako Labaka'ren kamillero laguna, gizagajoa artean bizirik zegoan.**

Lepotik eldu nion eta ederki esan zuan ai-

(*) **Kasimiro Aginagari buruz ari da. Alkainek izena oker gogoratzen zuen.**

tortzako errezoa. Aren azken itzak auek izan ziran:

— Alkain, nere aitari esan, aruntz joaten bazera...

Itz oiek esanda, azken arnasa eman zuan; eta irurak an gelditu ziran obiratu gabe, gizagajoak.

Gu, berriz, banan-banaka eta al genduan bezela, ongi irten giñan. Illik eta zauriturik gabe esan nai det.

Danak Deusto aldera abitu ziran, gero arte esanda.

Ni, berriz, nere amorruan, Artxanda gañeko kamioan aurrera. Ia ez nekian zer egiten nuan ere. Bazirudian nere lagun Etxeberria berpiztutzero joan nai nuala, edo bera nun edo andik agertuko zitzaidala. Beintzat, alderdi artara egiten nuan oinkada guzia.

Bañan Franco'ren aldeko bi tankerekin topo egin det, eta tiro bat ere tira ez neri.

Oso arrituta gelditu nintzan une eta momentu artan. Eta iñork ere etzidan aurrera joaten galerazi.

Aurrera noala, alako batez or entzuten det deadar eta orru-otsa «Alkain, Alkain!», ni nengoan piñudiko ezkerreko belazean.

Bereala or nijoa, beti bezela lurrean arrastaka, arratoia banintz bezelaxe, eta an ikusten det belaze artan mutil bat arrastaka datorrela, deadar egiñaz eta an zegoan belar aundiari elduaz. Arek beti, gutxi bazan ere, aurrera egiten zuan.

ERRAZU

Gerra dan-dana bukaturik, gure auzoko Billabona'ko errira etorri giñan.

Nik, azkeneko iru illabete ta erdi Elizondo'n egin nituan kamioiarekin, izugarri ederki gañera, igande eta jaietan nere etxera lasai asko etorriaz.

Igande batean, goizean, Elizondo'n, ni etxera etortzeko gasolina artzen ari nintzala, ango estankoaren aurrean gizon lodi bat ikusi nuan, zerbaiteren zai.

Berari begiraka nengoala, or etorri zait burura:

— Onek gure alderdikoa bear likek, eta kaso egin bear zioat.

Bai egin ere. Kamioia aurrerago eraman eta berarengana:

— Kaixo, adiskide! Egun on! Euskalduna al zera?

Eta arek:

— Bai arraiotan! **Usurbil'koa gañera.** Emen nago Errazu'ra joan nairik, eta ez dakit autobusa noiz daukatan.

Nik orduan:

— Adiskide, orain amarrak inguru dituzu, eta amabiak arte ez daukazu autobusik. Nik ez daukat ezeren presarik, eta, nai badezu, bereala eramango zaitut.

— Orixe egingo bazendu, ixtimatuko nizuke galanki. Seme bat daukat Errazu erri ortan soldadu, eta, amabiak arte ez badago emen autobusik, ia egun guzian ez det ezer ere egingo. Egin zaidazu, bada, mesede ori, al badezu.

Ala, beintzat, sartu arazi det kabinara eta abiatu gera Errazu aldera.

Bereala or galdetzen dit ea ni nungoa naizen.

Nere erantzuna:

— Urnieta'koa.

Eta berak:

— Urnieta'koa? Nik badet, bada, urnietar bat nere etxera etortzekoa, Alkain gaztea, bertsolaria.

Bereala bururatu zitzaidan nor zan:

— Adiskidea: **Kaximiroren aita izango zera zu orduan?**

— Bai.

— Ni, berriz, Alkain gaztea.

— Bai, zera!

— Bai, jauna. Zure semea nere besoetan il

zan Artxanda mendigañean, eta zure etxera joatekoa nintzan, eta laister joateko asmotan gañera, nere soldaduzka tamalgarri au aurki bukatzen baitet.

Semea nola il zan kontatu nion, eta orduan aren eta nere begietan etzan negar-malkorik palta.

Errazu'ra iritxi giñan eta beste semea arkitu ezin. Bañan noizbait ere arkitu genduan, mendigain batean.

Sarjentoari baimena eskaturik, kalera jetxi giñan, irurok alkarrekin bazkaltzera.

Etzan egun alaia izan. Jakiña, olakoetan ez da arritzekoa samintasuna baizik ez izatea, naiz-eta ni aita-semeak zerbait alaitzen al nuana saiatu.

Aparia ere bertan egin genduan. Gabeko amarrak arte zuan semeak baimena, eta ordura arte alkarrekin igaro genduan eguna. Eta andik Usurbill'era, aitarekin.

Goizeko laurak inguru ziran, ni ostera Usurbil'dik Elizondo'ra irteterako.

Amaika olako egiña banuan gerra madarikatu artan. Naiago nuke, askozaz ere, danak erabat aztuta baneuzka.

Bañan emen zure onerako jarri nai izan ditut, irakurle.

Batez ere gaztea bazera, idazketa onekin ongi jantzi zaite gerra zer dan. Beti eta beti ankaperatu zazu. Mesede ederra badezu.

Eta ona orain, azkenerako, bertso bat: